

Mục 3: CHỈ CỎI NÚT TRƯỚC SAU

Đoạn 1: Gạn Hỏi Để Chỉ Rõ Nút Đầu Nút

Chánh văn:

Phật bảo Tôn giả A-nan:

- Chắc hẳn ông không muốn thành ra sáu nút và trông mong chỉ thành một thể, thì ông phải làm thế nào?

Tôn giả A-nan bạch:

- Nếu còn những nút đó, thì thị phi sôi nổi, trong ấy tự sinh ra nút này không phải nút kia, nút kia không phải nút này. Nếu ngày nay, Đức Như Lai cởi bỏ tất cả, không sinh nút nữa thì không có bỉ thử, còn không gọi là một, làm sao mà thành sáu được.

Phật dạy:

Cái nghĩa cởi cả sáu và một cũng không còn cũng như thế. Do từ vô thỉ, tâm ông điên loạn, tri kiến vọng phát, vọng phát mãi không thôi, làm cho tri kiến sinh bệnh, phát ra trần tướng, như trông con mắt mỗi một, thì có hoa đốm lằng xằng, tất cả những tướng nơi thế gian, núi sông, đất liền, sống chết, Nết bàn, không nhân gì rồi rít khởi lên, trong tánh sáng suốt yên lặng, đều là những tướng hoa đốm điên đảo do bệnh mê lầm phát ra.

*** Chú thích:**

Trong đoạn này, Phật dạy cần phải cởi hết các nút, không còn sự đối đãi bên này, bên kia, thì mới cởi được cả sáu và một cũng không còn, cần phải diệt tất cả những quan niệm đồng nhau, khác nhau, không thấy có gì đáng gọi là năng là sở, thì mới rõ được mê lầm và giác ngộ chỉ là một giấc chiêm bao và bản lai tâm tánh vẫn thường yên lặng sáng suốt, không có sai khác.

Đoạn 2: Hỏi Cách Cởi Nút

Chánh văn:

Tôn giả A-nan bạch:

- Cái bệnh mê lầm giống như cái nút kia, làm sao cởi bỏ cho được?

Đức Như Lai lấy tay cầm cái khăn có nút, kéo riêng mối bên trái rồi hỏi A-nan:

- Thế này có cởi được chăng?

- Thưa Thế Tôn! Không.

Phật liền lấy tay kéo riêng mối bên phải rồi lại hỏi A-nan:

- Thế này có cởi được chăng?

- Thưa Thế Tôn! Không.

Phật bảo Tôn giả A-nan:

- Nay Như Lai lấy tay kéo mỗi bên phải, bên trái mà rốt cuộc không cởi được, vậy ông dùng phương tiện thế nào mà cởi cho được?

*** Chú thích:**

Tôn giả A-nan hỏi cách cởi nút, thì Phật lấy tay kéo đầu khăn bên phải, kéo đầu khăn bên trái và hỏi Tôn giả A-nan, như thế có cởi được chăng? Tôn giả A-nan bạch Phật như thế thì không cởi được, thì Phật hỏi Tôn giả nên làm cách nào mới cởi được?

Đoạn 3: Xét Nhận Trừ Bỏ Trung Tâm Cái Nút Thì Tiêu Được Vọng, Trở Về Chân

Chánh văn:

Tôn giả A-nan bạch Phật:

- Thưa Thế Tôn! Nên mở nơi trung tâm cái nút thì tan rã ngay.

Phật bảo Tôn giả A-nan:

- Đúng thế, đúng thế! Muốn trừ cái nút thì phải cởi nơi trung tâm.

A-nan! Ta nói pháp Phật do nhân duyên sinh, không phải lấy những tướng hòa hợp thô phù của thế gian. Như Lai phát minh các pháp thế gian và xuất thế gian, đều biết rõ về bản nhân của nó theo những duyên gì mà phát ra, cho đến một giọt mưa ở ngoài hàng sa thế giới cũng biết số mục, hiện tiền các thứ cây tùng thẳng, cây gai cong, chim học trắng, chim quạ đen, đều rõ nguyên do. Vậy nên, A-nan! Tùy tâm ông lựa chọn nơi sáu căn, thì trần tướng tự tiêu diệt, các vọng đã tiêu mất, thì chẳng phải chân là gì.

*** Chú thích:**

Tôn giả A-nan bạch Phật phải ở nơi trung tâm cái nút mà cởi, thì mới cởi được. Phật dạy như thế là đúng, muốn cởi cái nút thì cởi ở nơi trung tâm. Trung tâm của tất cả các sự mê lầm, là do không nhận rõ tâm tánh vẫn thường diệu, thường minh, chỉ theo cái tánh minh, không biết cái tánh diệu, nên thành ra có năng có sở, đối đãi với nhau, giả dối phân biệt, không thấy các pháp theo duyên mà hiện ra như có, chứ không phải thật có, theo duyên mà hiện ra như không, chứ không phải thật không, thật tánh vốn là tánh diệu chân như, không có sai khác. Do chúng sinh chấp trước có năng, có sở, có tướng phần, có kiến phần, mà phát hiện ra có sáu căn, nhưng xét cho kỹ, thì căn nào cũng theo duyên, biến hiện không có thật tánh và chỉ là tánh diệu chân như của Như Lai

tạng. Tánh ấy viên mãn thông suốt, ở nơi Thánh cũng không thêm, ở nơi phàm cũng không bớt. Người tu hành, tùy theo căn cơ của mình, đi sâu vào một sự, một vật, để nhận rõ diệu chân như tánh, rồi mới biết tất cả sự vật chỉ là diệu chân như tánh, lúc đó, sáu căn phân biệt, sáu trần đối đãi hiện ra, đều chỉ là tánh diệu chân như, không sinh ra mê lầm phiền não. Trong khi này, Phật giảng dạy nhiều về căn tánh, nên Phật dạy Tôn giả A-nan lựa trong sáu căn, căn nào thích hợp nhất, thì đi sâu vào để nhận rõ căn tánh, cởi hết cái nút mê lầm nơi căn đó, thì các mê lầm đều tiêu mất và tánh diệu chân như xuất hiện.

Đoạn 4: Chỉ Về Cột Lại Có Thứ Lớp Thì Cởi Ra Cũng Phải Có Trước Sau

Chánh văn:

A-nan! Nay Như Lai lại hỏi ông: Cái khăn hoa này hiện có sáu nút, nếu đồng một lúc cởi ra thì có thể đồng một lúc trừ hết được chăng?

- Thưa Thế Tôn! Không. Những cái nút này, khi cột lại, vốn có thứ lớp, thì nay cũng theo thứ lớp mà cởi, sáu cái nút này tuy đồng một thể, nhưng cột lại không đồng một lúc, thì khi cởi nút, làm sao đồng một lúc mà trừ hết được?

Phật dạy:

- Việc cởi trừ cái nút nơi sáu căn cũng giống như vậy. Căn ấy khi bắt đầu cởi ra, thì trước hết được nhân không, đến khi tánh không viên mãn sáng suốt, thì giải thoát chấp pháp. Chấp pháp được giải thoát rồi, cả cái nhân không và pháp không cũng không còn, thế thì gọi là Bồ-tát do Tam-ma-đề mà chứng được nhãn vô sinh.

*** Chú thích:**

Trong đoạn này, Phật dạy, tuy cái khăn là một, nhưng đã cột thành sáu nút thì đến khi cởi, cũng phải cởi từ nút này đến nút khác. Muốn diệt trừ các thói quen mê lầm cũng vậy, về lý, tuy có thể giác ngộ rất nhanh, nhưng về sự, thì phải lần lượt diệt trừ, từ những mê lầm nông cạn, đến những mê lầm thâm kín nhỏ nhiệm nhất. Thói quen mê lầm chấp ngã nông cạn hơn, thì được giải trừ trước, rồi về sau mới giải trừ được pháp chấp, dứt trừ trần sa hoặc cho đến không còn gì phải trừ diệt nữa, thì mới chứng được tánh chân không và an trụ nơi vô sinh pháp nhãn. An trụ nơi vô sinh pháp nhãn là đương lúc tất cả các sự vật duyên khởi sinh ra, trực nhận không có gì đáng gọi là sinh, do đó, dấu hiện ra vô lượng thân, vô lượng cảnh, cũng vẫn an trụ mãi mãi nơi pháp giới tánh bất sinh bất diệt.